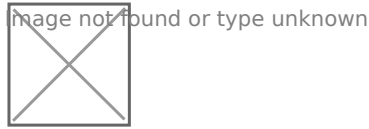

Ο ύπνος που χαλαρώνει και ο ύπνος της αμαρτίας (Χαράλαμπος Μπούσιας, Μέγας Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η μετάνοια είναι θείο δώρο στον άνθρωπο και αποκτάται μόνο με διάθερμη, καρδιακή προσευχή. «Το σφάλλεσθαι ανθρώπινον, το δε μετανοεῖν θείον δώρον» μας λέει ο Ιερός Χρυσόστομος. Μόνον όταν η Θεία Χάρις φωτίσει τον άνθρωπο και δει τη θεία ωραιότητα και τη δική του ασχήμια, μόνο τότε είναι δυνατή η μετάνοια, η αλλαγή του φρονήματος και του τρόπου ζωής. Τότε ο νους αφήνει τα χαμερπή, τα υλικά, τα μάταια, τα νεκροποιά και αρπάζεται στα ουράνια, στην ατελεύτητη μακαριότητα.

Χωρίς τη Θεία Χάρη, την οποίαν έλκει η ταπείνωση της ψυχής και την απροκάλυπτη παραδοχή της αναξιότητάς της να εισέλθει εις τον Νυμφώνα, δεν είναι δυνατή η σωτηρία.

Ο Μέγας Κανών του Αγίου Ανδρέου, Επισκόπου Κρήτης κεντρική ιδέα έχει τη Μετάνοια. Σε αυτόν ο Ποιητής ανατρέχει σε όλα τα πρόσωπα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης προβάλλοντας τόσο τις καλές πράξεις των δικαίων προς μίμηση όσο και τις κακές των αδίκων προς αποφυγή. Τη μετάνοια θεωρεί ο Ποιητής θύρα του Παραδείσου, γι' αυτό και μέσα από τα τροπάρια του μας παιδαγωγεί παροτρύνοντας μας εφ' όσον δεν έχουμε καρπούς μετανοίας, να προσφέρουμε στον Θεό τη συντετριμμένη καρδιά μας αναγνωρίζοντας την πνευματική μας πτωχεία. Ολόκληρο το πένθιμο και κατανυκτικό περιεχόμενο του αριστουργήματος αυτού συνοψίζεται στο Τροπάριο:

Ψυχή μου, ψυχή μου, ανάστα, τι καθεύδεις;

Το τέλος εγγίζει και μέλλεις θορυβείσθαι·

ανάνηψον ουν, ίνα φείσηταί σου Χριστός, ο Θεός,

ο πανταχού παρών και τα πάντα πληρών.

Δηλαδή, Ψυχή μου, γιατί κοιμάσαι; Ξύπνα, πλησιάζει το τέλος σου και θα θορυβηθείς όταν αυτό έλθει. Σύνελθε, λοιπόν, για να σε λυπηθεί ο Χριστός, Αυτός που όλα τα βλέπει και γεμίζει την Πλάση με την παρουσία Του.

Υπάρχουν δύο ύπνοι στη ζωή μας. Ο ένας είναι ο γνωστός φυσιολογικός ύπνος, ο ύπνος που μας χαλαρώνει από την ένταση της ημέρας και όλοι μας τον έχουμε ανάγκη. Άγρυπνος μένει μόνον ο Θεός μας, ο οποίος με τους Αγίους Του Αγγέλους, και αυτούς πάντοτε ξάγρυπνους, νύχτα και ημέρα εποπτεύουν τα σύμπαντα. Αγρυπνεί επίσης και ο πονηρός, ο οποίος όμως δεν μετανοεί για τον εωσφορικό του εγωϊσμό και παραμένει πνεύμα του κακού. Αυτό περιγράφει και το εξής περιστατικό, στο οποίο ο ίδιος ομολογεί ότι δεν κοιμάται:

Κάποιος Ερημίτης είχε το χάρισμα από το Θεό να διώχνει τα πονηρά πνεύματα. Μια φορά συνομιλώντας μαζί τους ζήτησε να μάθει τι φοβούνται περισσότερο και αναγκάζονται να φύγουν, ενθυμούμενος τα λόγια της Γραφής: «Τούτο το γένος ουκ εκπορεύεται ει μη εν προσευχή και νηστεία» (Ματθ. ιζ' 21).

– Μήπως τη νηστεία; Ρώτησε κάποιο από αυτά.

– Εμείς, αποκρίθηκε εκείνο, ούτε τρώμε, ούτε πίνουμε ποτέ.

– Μήπως την αγρυπνία;

- Εμείς δεν κοιμώμαστε καθόλου.

- Μήπως τη φυγή από τον κόσμο;

Το δαιμόνιο γέλασε περιφρονητικά.

- Σπουδαίο πράγμα τάχα. Εμείς περνάμε τον περισσότερο καιρό μας τριγυρίζοντας στις ερημίες.

- Σε εξορκίζω, να ομολογήσεις τι είναι εκείνο που μπορεί να σας δαμάσει, επέμενε ο Γέροντας Ερημίτης.

Το πονηρό πνεύμα αναγκασμένο από υπερκόσμια δύναμη βιάστηκε να απαντήσει:

- Η ταπείνωση που δεν μπορούμε ποτέ να αποκτήσουμε και η οποία οδηγεί στη μετάνοια.

Κανένας άνθρωπος δεν είναι απαλλαγμένος από την ανάγκη του ύπνου. Ακόμη και ο Χριστός μας, από τη στιγμή που έγινε άνθρωπος, είχε ανάγκη ύπνου. Ο ύπνος είναι αναγκαίος και αποτελεί ευεργεσία του Θεού προς τον άνθρωπο. Μας τονώνει και μας ξεκουράζει. Χωρίς αυτόν δεν ζει ο άνθρωπος. Τουναντίον η αϋπνία είναι μαρτύριο και, δυστυχώς, αποτελεί τη μάστιγα του αιώνας μας. Οι σύγχρονοι άνθρωποι του άγχους και των βιοτικών μεριμνών χωρίς τη Θεία συνέργεια δεν μπορούν να κοιμηθούν, παίρνουν χάπια, πίνουν ποτά, καταφεύγουν σε εξαρτησιογόνες ουσίες. Πόσο πρέπει να ευχαριστούμε το Θεό για τον ύπνο που μας δίνει, «ύπνον ελαφρόν» προς «ανάπαυσιν σώματος και ψυχής».

Αλλ' εκτός απ' αυτόν υπάρχει και ένας άλλος ύπνος. Είναι αυτός, για τον οποίο παρακαλούμε τον Κύριό μας στο Απόδειπνο: «Και διαφύλαξον ημάς από του ζοφερού ύπνου της αμαρτίας». Φύλαξέ μας, λέει, μην πέσουμε στον σκοτεινό ύπνο της αμαρτίας. Ο ύπνος αυτός είναι η τελεία αναισθησία και αδιαφορία για τα πνευματικά ζητήματα.

Αν παρατηρήσουμε θα δούμε ότι υπάρχουν ομοιότητες μεταξύ του φυσικού ύπνου και του ύπνου της αμαρτίας. Όταν κοιμόμαστε δεν έχουμε αίσθηση τι γίνεται γύρω μας. Μπορεί κάποιος να συνομιλούν, μπορεί να μπουκνέφτες στο σπίτι, μπορεί αυτό να πάρει φωτιά και ο ίδιος ο άνθρωπος να καεί ζωντανός ζαλισμένος μέσα στους καπνούς και τις αναθυμιάσεις. Όταν επίσης καθεύδουμε στον ύπνο της αμαρτίας δεν έχουμε αίσθηση του πνευματικού κινδύνου. Αδιαφορούμε για τις ηθικές ανατάσεις και βρισκόμαστε στην αγκαλιά του ξάγρυπνου πάντοτε διαβόλου, που κλέβει τον πολύτιμο μαργαρίτη της ψυχής μας με λογισμούς και σκέψεις και με φαντασιώσεις που καταλήγουν σε εφάμαρτες πράξεις.

Στον ύπνο μας πάλι βλέπουμε όνειρα, φανταστικά που πολύ απέχουν από την πραγματικότητα. Οι πεινασμένοι καρβέλια ονειρεύονται, οι γυμνοί ρούχα, οι νεαρές κοπέλλες και οι νέοι την ώρα του γάμου τους και οι ηλικιωμένοι τα νεανικά τους παιχνίδια. Όλα, όμως, είναι όνειρα απατηλά, όπως όνειρο είναι και η παρούσα ζωή μας, η οποία διαρκεί όσο ένα όνειρο. Γι' αυτό και η Εκκλησία μας ψάλλει στην εξόδιο Ακολουθία, ότι είναι «πάντα ονειρών απατηλότερα».

Εμείς κοιμόμαστε, αλλά ο κίνδυνος ελλοχεύει. Η εγρήγορση μας τον απομακρύνει και μας σώζει από πτώσεις και ανεπιθύμητες καταστάσεις σωματικές και πνευματικές.

Κάποτε ως νέος αποφάσισα να πάω ένα ταξίδι έχοντας στο αυτοκίνητο ένα αντίσκηνο. Έφθασα σε κάποιο άγνωστο μέρος γύρω στα μεσάνυχτα και ένοιωθα κουρασμένος. Σταμάτησα σε μία άκρη και έστησα το αντίσκηνο με τη βοήθεια ενός φακού. Αμέσως ξάπλωσα και με πήρε ο ύπνος. Δεν πέρασε πολύ ώρα και ακούω κορνάρισμα συνοδευόμενο από φώτα που φώτιζαν το αντίσκηνο. Ξύπνησα αμέσως και βγαίνοντας έξω βλέπω ένα τρακτέρ μπροστά μου και τον οδηγό του να μου φωνάζει:

— Καλά δεν έβλεπες ότι έστησες τη σκηνή σου μέσα στο δρόμο. Αν δεν ήμουν προσεκτικός τώρα θα ήσουν μακαρίτης.

Μέσα στη νύχτα είχα απρόσεχτα στήσει το αντίσκηνο στη μέση ενός αγροτικού δρόμου και κινδύνευα να σκοτωθώ προκαλώντας ατύχημα και σε άλλους.

Κοιμόμαστε όλοι μας, δυστυχώς, σε επικίνδυνα μονοπάτια και ο θάνατος είναι εγγύς. Δεν το νοιώθουμε, γιατί ο ύπνος μας είναι βαθύς. Ποιός και πως θα μας ξυπνήσει; «Ψυχή μου ψυχή μου, ανάστα, τι καθεύδεις;» Μας ξυπνάει η χάρη του Θεού, όπως τον Πέτρο ξύπνησε το λάλημα του πετεινού, όπως τον Παύλο, που από διώκτης έγινε Απόστολος, όπως τον Δαβίδ, που από μοιχός και φονιάς έγινε ιερός Ψαλμωδός, όπως τον Άγιο Αυγουστίνο, που από αμαρτωλός έγινε κορυφαίος

Πατέρας, όπως την Αγία Μαρία την Αιγυπτία, που από πόρνη έγινε ασκήτρια.

Ας ξυπνήσουμε, αδελφοί μου, με την ανάγνωση του Ευαγγελίου, που μας λέει ότι: «Η νυξ προέκοψεν, η δε ημέρα ήγγικεν. Αποθώμεθα ουν τα έργα του σκότους και ενδυσώμεθα τα όπλα του φωτός» (Ρωμ. ιγ'12). Ας μετανοήσουμε, ας εγκαταλείψουμε την αμαρτία, και ας ξυπνήσουμε, όπως ξυπνάει κάποιος μετά από αναισθησία στο νοσοκομείο, όπου οι γιατροί του δίνουν και δύο χαστούκια, για να συνέλθει. Μήπως και εμάς μας περιμένουν τα χαστούκια του Θεού, του παιδαγωγού πατέρα μας, για να μας ξυπνήσουν από το ύπνο της αμαρτίας; Και τα χαστούκια αυτά είναι οι ασθένειες και οι θλίψεις; Πόσο ευεργετημένοι πρέπει τότε να αισθανόμαστε από τον Θεό μας, τον οποίο μόνο στις θλίψεις ενθυμούμαστε! «Εν θλίψει εμνήσθην σου» (Ησ. 26, 16).

Ας φωνάξουμε στους εαυτούς μας: Ξυπνάτε! Ας φωνάξουμε σε όλους γύρω μας: Ιερείς, Καθηγητές, Δικαστικοί, Πολιτικοί, Υπάλληλοι, Αγρότες, Εργάτες, Ξυπνάτε! Ξυπνάτε, γιατί το τέλος εγγίζει. Ποιος ξέρει για πόσο χρόνο ακόμη θα ζήσουμε; Ίσως διανύουμε τον τελευταίο χρόνο της ζωής μας. Ας φωνάξουμε και στην πατρίδα μας. Ελλάδα μου, ξύπνα, γιατί κοιμάσαι μέσα στην αμαρτία, στην υποκρισία, στην εκζήτηση περιττών πραγμάτων, στην διχόνοια, στην κακομοιριά. Ξύπνα, γιατί οι εξελίξεις είναι ραγδαίες και το ποτήρι των ανομιών σου ξεχείλισε, ώστε να προκαλέσει την οργή του Θεού μας. Ξύπνα και φώναξε μαζί με τον Ψαλμωδό: «Κύριε, φώτισον τους οφθαλμούς μου, μήποτε υπνώσω εις θάνατον» (Ψαλμ. 12, 4).

Το τέλος για όλους μας εγγίζει. Μην καθυστερούμε και μην αναβάλλουμε για αύριο, ότι μπορούμε να πράξουμε σήμερα. «Ύπνον απώθου»! Το φωνάζω στον κοιμώμενο εαυτό μου, για να συνέλθει και να μην χαθεί στην αξημέρωτη νύχτα του θανάτου. Και συ, αδελφέ μου, όχι μόνον «ανάστα», αλλά και «ανάνηψον». Να γίνει μέσα σου το ξύπνημα. Να ακουσθεί καλά το σάλπισμα της μετανοίας και να αφανισθεί η ραθυμία και η ραστώνη, «ίνα φείσηταί σου Χριστός, ο Θεός, ο πανταχού παρών και τα πάντα πληρών».